

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2025.103.11>

УДК 81'4

**РАДІОДИКТАНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ:
ЛІТЕРАТУРНИЙ СТАНДАРТ І СОЦІАЛЬНИЙ
ПРЕСТИЖ СЛОВА ПИСЬМЕННИКА**

ЄРМОЛЕНКО
Світлана Яківна,

доктор філологічних наук, професор, академік НАН України, головний науковий співробітник відділу стилістики, культури мови та соціолінгвістики, Інститут української мови НАН України; вул. Михайла Грушевського, 4, м. Київ, 01001; e-mail: svitlana.yermolenko@gmail.com ORCID: 0000-0002-9916-4915

Svitlana
YERMOLENKO,

Academician of the NAS of Ukraine, Professor, Dr. Sci. (Philol.), Chief Researcher of the Department of Stylistics, Culture of the Language and Sociolinguistics, Institute of the Ukrainian Language of National Academy of Sciences of Ukraine; 4 Mykhaila Hrushevskoho St., Kyiv 01001, Ukraine; e-mail: svitlana.yermolenko@gmail.com

Стаття присвячена аналізу особливих текстів, що їх написали сучасні українські письменники (Іван Малкович, Юрій Андрухович, Ірина Цілик, Катерина Калитко, Оксана Забужко, Євгенія Кузнєцова) для радіодиктанту національної єдності (2020–2025 роки). Розглянуто семантику ключових слів – дім, дорога, життя, пам'ять, парк як маркерів часового зрізу літературної мови, яка віддзеркалює настрої, думки людей у час війни.

Наголошено на важливій інформаційно-почуттєвій ролі усного слова (голосу) і слова написаного, яке запам'ятовуємо, читаючи книжки, а також записуючи те, що чуємо. Закцентовано на прикладах написання слів, уживання розділових знаків, які потребують вироблення навичок грамотного письма. Емоційні тексти радіодиктанту, наповнені оцінною лексикою, вкрапленнями місцевих назв, дейктичними словами, розширюють світогляд українців, сприяють усвідомленню того, що українська мова – мова єднання нації.

Ключові слова: національна ідентичність, авторський текст радіодиктанту, емоційно-експресивний стиль, правописна норма, лексична, граматична норма, пунктуація, варіантність розділових знаків.

Про національну єдність і українську ідентичність сьогодні міркують і пишуть багато. У філософських, історичних дослідженнях, а також в актах законотворення намагаються дати не-суперечливе визначення поняття ідентичності, а також пояснити історичну змінність значення термінів *нація*, *національний*. Частотне у ХХ столітті поєднання двох понять *національний* і *соціальний* трапляється дуже рідко. Але коли читаємо в сучасних публіцистичних джерелах про те, що закони в державі мають діяти для всіх, то розуміємо, що національна єдність тісно пов'язана із соціальним становищем громадян.

Як народжується, формується така єдність? Мільйони українців в умовах загарбницької війни Росії проти України, які змушені були виїхати з країни, покинувши рідні домівки, інтегруючись у нові суспільства, гостро відчували потребу знання мови тих держав, куди вони приїхали. Багато з них також писали українські радіодиктанти національної єдності, бо мова ментально пов'язує їх з Україною. Може, рідний голос Українського радіо – це була можливість відчувати себе не переселенцем, не біженцем, а людиною окремого, історично сформованого українського народу, на долю якого випало випробування стійкості, мужності й віри в те, що козацькому роду нема переводу. Тому традиція радіодиктантів має бути збережена.

Учасникам цієї акції можуть подобатися чи не подобатися тексти, різні голоси й практика озвучення текстів дикторами.

У кожного з нас є свої смаки, свої спогади про шкільних учителів і про вимоги грамотності. Але радіодиктант сьогодні – це не звичайний шкільний диктант, не просте оцінювання грамотності. У сучасних умовах це часто сумні спогади про мирні дні, про фізичну неможливість зібратися разом, поділитися наживо думками й враженнями про текст, про відомих і невідомих авторів, про слова, які звучать навколо й ніби всім зрозумілі, але відтворюють їх на письмі по-різному, тобто вони не набули статусу автоматичного запам'ятовування правописних норм української літературної мови. Сумніви щодо правопису нових слів з'являються постійно, бо наша мова жива, не законсервована, не мертва. На наших очах утворюються нові прислівники, нові прикметники й дієприкметники, нові синонімічні вислови.

Як оцінювати радіодиктант національної єдності, проведений у час війни? Хто мав змогу писати цей диктант? Чи варто, зважаючи на нинішні умови, оцінювати рівень грамотності, знання українського правопису? Очевидно, радіодиктант національної єдності – це щось більше, ніж оцінка правильності письма.

Насамперед мова про тексти радіодиктантів. За останні шість років вони змінилися, відгукуючись на виклики часу, у який живемо. Відомо, що письменники, майстри художнього слова гостріше відчувають й ословлюють зміни в суспільстві та зміни в мові. Диктант «**Виклики книжкової ери**» (автор тексту – письменник і видавець **Іван Малкович**) [Малкович 2020] – про паперову книжку й книжку на електронних носіях, тобто електронну книжку. Це сучасна актуальна тема, яку популярно, переконливими конкретними мовними засобами висвітлює письменник, інформуючи про зростання кількості прочитаних книжок, про збільшення числа видавництва.

Цікаву розповідь про поширення електронних версій книжок, про різні відчуття сприймання паперової та електронної книжки супроводжує роздум автора: **що** відчуватимуть майбутні читачі творів на електронних носіях (пор. вислів автора про кінематографічний образ «енелятка» з очима **на пів обличчя**), ніхто не знає, але запропонований текст диктанту змусить замислитися, як грамотно написати слово з апострофом (**м'язами**),

чи такі слова, як *на пів обличчя, наприкінці, на півдорозі, надовго* або слово з *не* у словосполученні *відчуття невідомі*, чи які розділові знаки (двокрапку, тире) поставити в реченні *Але й це не страшно: головне – читати, і не так важливо, з яких носіїв*.

Є в тексті диктанту приклади вживання розділових знаків у реченнях із виділеним комами вставним словом *напевно*; написання складних слів *стомільйонні* (*наклади, тобто тиражі*). Двічі в тексті диктанту звучить вислів *на відміну від*, який приєднує виділений комами відокремлений член речення, на що теж варто звернути увагу.

Текст радіодиктанту інформативний і щодо змісту, і щодо наповнення правописним матеріалом – формами прислівників, складними словами, вставними словами, написання слова *пів*, правилами використання розділових знаків у простому й складному реченнях, у реченнях з відокремленими членами.

Текст диктанту **Юрія Андруховича «Слідом за пам'яттю»** [Андрухович 2021] ілюструє особливе ставлення автора до інтонаційного багатства мови, про що свідчать авторські розділові знаки для відтворення емоційної розповіді – спогадів про парк у рідному місті.

У назві диктанту є слово з апострофом ПАМ'ЯТЬ (цей знак характерний для української мови). Перший абзац авторського тексту ілюструє особливий емоційно-експресивний стиль автора, що виявляється в рядах однорідних членів речення, серед яких однорідні присудки, означення, виражені прикметниками, дієприкметниками з оригінальним словотворенням, що поєднані в одному поширеному реченні або в складносурядних, складнопідрядних синтаксичних конструкціях: *Парк! Як добре, що він у нас був. І не просто був, а бував, дихав, заманював – такий величезний, розкинутий на незліченних гектарах, невимірний. Кожен із нас, молодших і старших, приходив до нього трохи не з побожним онімінням і завжди відкривав щось таке, що хоча б на пів життя залишиться спомином. Наш парк перевершував будь-який інший, він був чудесним лісом. Він існував поза часом і в позачасі тривав.*

Авторський знак оклику після першого слова-речення цілком природно міг маркувати інтонацію наступного речення, а

після початкового слова-речення звичними були б три крапки, і це не була б пунктуаційна помилка. Тобто текст диктанту має виразні авторські розділові знаки, що передбачають використання інтонаційних варіантів і варіантних розділових знаків.

Із правописом пов'язані словотвірні моделі, виділені в тексті. До авторських слововживань належить вислів прислівниково-обставинного значення *в позачасі*. Лексему *позачас* фіксує СУМ-20 із поясненням *Те саме, що ПОЗАЧАССЯ*. До відзначених у словнику варіантів належить лексема *жовтина*, пор. *жовтизна*.

Серед складних випадків уживання розділових знаків – оформлення переліку паркових «дивовиж», де немає дієслів, а є тільки дієприкметниково-іменникові словосполучення, у яких дієприкметники виконують роль поширених означень: *Покинутий* *десь на галявині псевдокитайський павільйон*, *застиглий танок гіпсових німф* *довкола рясно порослого асфоделями пагорба*, *загратований і напівзавалений каменями лаз* *у розбійничу печеру...*

У тексті диктанту багато стилістично маркованих словотвірних, синтаксичних засобів. Автор спілкується з читачами, звертається до них: *Хоч найважливіша була осінь. Ви її любите? Якщо ви незлюбили осінь, то вам у дитинстві не пощастило з парком.*

Звертаємо увагу на різне написання слів із заперечною часткою *не*, нанизування дієслівних синонімів як однорідних членів речення, пор.: *Бо кожне моє, як і моїх ровесників, літо минало – ні, пролітало, проносилося! – в парку, в його іноді аж до грудей високій траві.*

Емоційно-експресивний синтаксис тексту взаємодіє з авторськими словотвірними засобами, пор.: *невичерпності їхніх напівтонів; передсвітанковими годинами; [парк] поступово скидав ту червіль і жовтину, до решти, доценту оголюючись на зиму.*

Авторський текст диктанту розрахований на поглиблене вивчення української мови, на можливості словотворення, урізноманітнення синтаксичних структур і, безумовно, на тенденції словотворення в індивідуальному мовостилі. Часто вживані в

авторському тексті розділові знаки тире, двокрапка мотивують дотримання правил виразного читання цього тексту.

Текст радіодиктанту «**Твій дім**» написала українська письменниця і режисерка **Ірина Цілик** (читала текст Ада Роговцева) [Цілик 2022]. Використовуючи форму звертання до другої особи (*ти*), авторка наголошує на тому, що війна, ця велика біда, прийшла до всіх українців, забрала в людей затишний власний дім, про який мріялося «так довго, чи не пів життя». Згадано такі деталі, як зарубки часу, зроблені рукою матері на одвірку, а також описано облаштування, ознаки побутових деталей, навіть запахи дому.

У мережі, до речі, обговорювали після диктанту не всім відомий *креденс* (різновид шафи), *побитий шашелем*: така деталь свідчить про назву старих меблів. Суперечки, які поширювалися в інтернеті, можуть бути ознакою ворожої пропаганди, орієнтованої на підривання національної єдності українців: вимушені біженці, переселенці потрапляють в іншу побутову культуру, чують інші назви предметів. Мабуть, згадану назву варто було пояснити в примітці, як це завжди було властиво друкованим творам нашої **всеукраїнської** (історія вживання терміна *всеукраїнський* – окреме питання) художньої літератури.

Авторка тексту, розмовляючи з домом, олюднює його, персоніфікує і водночас порівнює його з фортецею: ***Насуплений, пошрамований, із заклеєними навхрест шибками, твій дім, беззахисний під час великої біди, тепер щосили намагається бути фортецею: десь у його нутрощах – у темному, незатишному підвалі – часто ховаються від обстрілів люди і домашні звірі.***

У тексті диктанту є назви *твій дім, мій дім, свій дім*, і всі вони об'єднані думкою про нашу рідну землю, Україну. У час війни, час *великих переселень* виникають асоціації дому не тільки з *фортецею*, а й із *валізою, равликами*. Але авторка наголошує на іншому сприйманні образу дому:

Та головне – це місце сили і пам'яті роду. З нього черпали снагу твої попередники, перемелені жорнами темних часів, – війнами, репресіями, боротьбою з двоголовою гідрою. Їх ламали, а вони билися за право вижити й зберегти в собі свій дім. От як і ми тепер.

Я точно знаю, він вистойть, виборсається, дочекається твого схвильованого вигуку: «Я вдома!». А ти про все-все мені розкажеш.

Відтворення на письмі почуттів, оцінок, психологічного стану авторів-оповідачів – це складне завдання щодо загальних правил використання розділових знаків. Очевидно, що в практиці оцінювання написаних диктантів бажано зважати на варіантність авторської пунктуації.

Авторка тексту диктанту 2023-го року «**Дороги України**» – письменниця **Катерина Калитко** [Калитко 2023]. Стиль цього тексту і лейтмотив його настрою відтворює перша фраза, написана із розділовим знаком тире (–), що інтонаційно й змістовно увиразнює авторську метафору. Метафора ця багатозначна: у семантиці дієприкметника *переплутані* є відтінок негативної оцінки, якої можна було б уникнути, замінивши це означення іншим дієприкметником – *переплетені*. Згадаймо відому пісню «Два кольори» на слова Дмитра Павличка: «**Переплелись, як мамине шиття, Мої сумні і радісні дороги**». Але назва диктанту вже пішла між люди. Можливо, її виправдовує ширша метафора із ключовим словом *любов*: **Дороги України – переплутані нитки любові**. Така метафора може народитися в думках волонтера (волонтерки), які повертаються після виконаної роботи додому і їдуть дорогами сучасної України. У тексті згадано власні назви, зокрема і в словосполученнях *ізмумська дорога, Хаджибейський лиман, Чернігів, Десна, Полтавщина, Львів*.

Лаконічна авторська розповідь, передана на письмі реченнями з авторськими розділовими знаками, ніби фіксує окремі знімки побачених з вікна автомобіля наслідків війни:

У знищеному селі обіч – весна: обвуглене збіжжя, що тліло всю зиму, випускає вперті паростки скрізь по руїнах зерносховища.

Посічена обстрілами посадка зеленіє в половину висоти: зелено-чорний прапор. За нею темніє згорілий танк. Ще далі, на обрії, вийшов орати трактор. Влітку вирви на цьому полі обростуть по краю шавлією.

У тексті диктанту відображено характерні для різних місцевостей України назви людських осель, «далеких жител», пор.: У *бганках* [розмовне слово ‘Зморшка або складка на

чомусь' (СУМ-20), яке в тексті вжито в переносному значенні, що варто було б пояснити] *подільського ландшафту виблискують кольоровими мозаїками хати з мальованими віконницями; кам'янички в садках на околиці Львова; Барвисті гори гарбузів між ріллі, і кукурудзи до пізньої осені виструнчені на городах стійко, бо на зиму люди вкриють ними стіни домів.*

Руйнівна сила війни не може перемогти силу любові до своєї рідної пораненої землі, про що так лірично розповіла авторка: *Підірвані мости лежать животами у своїх ріках – і ріки обіймають їх; Дороги України – переплутані нитки любові: подекуди перерубані, але знову зв'язані у вузол, аби бути ще міцнішими. Немає нічого красивішого, ніж їхати крізь усю країну і вбирати її поглядом.*

У тексті диктанту є приклади для перевірки правильного написання слів з буквою **Ї** та буквосполученням **БО**, слів з апострофом, з подвоєнням приголосних, написання складних слів, приклади на вживання великої літери. Авторські розділові знаки (*двокрапка* і *тире*) передбачають можливі варіанти. Текст диктанту про ключовий образ *доріг любові*, що еднають Україну, є переконливою ілюстрацією поняття «національна єдність».

Авторка диктанту «*Магія голосу*» (2024 р.), відома письменниця **Оксана Забужко** [Забужко 2024], написала цікавий і актуальний для дослідження історії української культури літературної мови текст. Це сторінка з історії Українського радіо, що його впізнавали за виконанням о 6 годині ранку Шевченкового гімну «Реве та стогне...», а також за голосами дикторів.

У народній назві «*брехунець*» чуємо не тільки гумористичне ставлення українців до офіційної пропаганди, але й відлуння відомої казки про правду і кривду. А втім, радіо гомоніло, *співало*, лунало заклично для всіх і всюди. Роль його у формуванні суспільної думки, а також у поширенні української літературної мови (не говоримо зараз про часові ліміти на українське радіомовлення) як важливого чинника національної єдності – незаперечна. Слухачі радіо впізнавали голоси улюблених дикторів, акторів, а диктори стежили за правильною вимовою, наголошуванням слів. Настільними книжками для них були

«Словник наголосів» (1-е видання 1959 р.) та «Орфоепічний словник» (1-е видання 1983 р.) Миколи Івановича Погрібного. Увага до звучання мови радіо формувала суспільну думку про літературну мову як культурно-національну цінність, важливу ознаку ідентичності українців.

Текст диктанту Оксани Забужко із символічною назвою *магія голосу* дуже влучно й глибоко ословив два потужних джерела часоно маркованого українського патріотизму, трансльованого Українським радіо, – українська пісня і український футбол. У цікавій інформації про співачку Оксану Петрусенко і *засланчу* пісню про неї звертаємо увагу на слово *засланчий*: його не знайдемо в сучасному словнику, але воно прозоре, якщо згадати слово *засланець*. Але ж і це слово не було активним у словниках радянського періоду, не кажучи вже про мовну практику радіожурналістів.

У словнику Бориса Грінченка зафіксовано іменник *засланець* без прикладу вживання, з посиланням на «Малорусько-німецький словар» Є. Желехівського та С. Недільського; у СУМ-11 слово має стилістичну ремарку *заст(аріле)*; наведено одну цитату, де є прізвище Т. Шевченка.

У сучасному СУМ-20 читаємо: **ЗАСЛАНЕЦЬ**, нця, ч. Той, хто покараний засланням, перебуває на засланні. *Йому було відомо, що значить пробивати шлях та ще й у військових школах, коли брат – політичний **засланець**, каторжник (І. Багрянний); Черга репресій дійшла до людей мого покоління – і я мусив шукати роботи й спокою в Алма-Аті, де на той час скупчилось чимало українських **засланців** та добровільних вигнанців (Б. Антоненко-Давидович); Американський письменник Георг Кеннан ... об'їздив Сибір, поставивши собі за мету познайомитися з системою тюрем та з життям каторжників й **політичних засланців** (Є. Гуцало).*

Отже, на одному прикладі можна бачити, по-перше, як впливає ідеологія на фіксацію слова та його тлумачення у словниках, по-друге, чи може словник охопити мову всіх мікросоціумів певного історичного часу. Історія України – із виселеннями, переселеннями, засланнями, арештами – окремий аспект дослідження.

Мова Оксани Забужко має колорит західно-української розмовно-побутової традиції, наприклад: уживання дієслів на *-ся* (пор. *чується – почувати себе*), словосполучень (*збираються на працю – збираються на роботу*), дейктичних слів *те, то* (*телевізор притупив нам на те слух; Людський голос – то взагалі матерія магічна, в нього можна закохатись, навіть не бачивши носія*).

Яке словосполучення вибрати – *носій голосу* чи *власник голосу*? Авторка тексту вживає обидва, але перевагу, очевидно, має друге словосполучення, що прозвучало в чудовій авторській метафорі: *От уже сто років Україна звучить в ефірі планети власним голосом. І нашого голосу більше нікому й ніколи не вимкнути й не заглушити*.

Актуальність тексту бачимо в тому, що існує велика конкуренція між різними центрами інформації, а роль радіо не зменшилася, але ускладнилася. Платформа «Диктант національної єдності» навіть в умовах війни має активно діяти.

Текст диктанту письменниці Євгенії Кузнєцової «**Треба жити!**» [Кузнєцова 2025] виразно динамічний, оригінальний щодо актуалізації у структурно подібних мовних засобах різноманітних сенсів, а також їх протиставлення. Семантику ключового повторюваного слова **треба** і модальність окличного інфінітивного речення «Треба жити!» розкривають варіативні синтаксичні структури. Перша синтаксична структура **Жити треба цікаво** з наголошеним прислівником **цікаво** об'єднує частини складного безсполучникового речення із двокрапкою, після якої перелічено однотипні дієслівні словосполучення, що уточнюють зміст слова *цікаво читати книжки, ходити в театр, дресировувать пса Патрона...*

Наступне інфінітивне речення із зміненним порядком слів і частково зміненою модальністю *Треба жити!* розгортає низка прислівникових обставин, що утворюють ряд однорідних членів або самостійні інтонаційні одиниці з протиставним значенням, яке підсилює, увиразнює заперечна частка: *Не ввівсили, не трошки, не завтра, не після. По-справжньому! Зараз!* У таких структурах засобом змістового протиставлення двох останніх у переліку прислівників є лише інтонація. Це вимагає особливої уваги до озвучення тексту диктанту.

У наступних трьох абзацах розгортається основний зміст лейтмотиву *треба*. Це цікавий за змістом перелік дій. Поряд із *гладити котів, збирати гриби, купувати сукні з лілітками* (ознаки мирного життя) – *везти цуценят із фронту на «інтерсіті», донатити на військо, вишукувати РЕБи і генератори* (реалії воєнного часу).

Так майстерно снується авторська оповідь, на перший погляд, одноплосинна, з однотипними структурами, а насправді – всеохопна, у якій максимально використано ефект протиставлення в подібному.

Лаконічно, але чуттєво переконливо авторка торкається важливої проблеми – мовної ідентичності й національної єдності, коли війна змусила багатьох українців покинути свій дім: *Треба любити свій дім, навіть якщо він тимчасовий і далеко від справжнього дому – того, що в серці. Треба здавати кров, і, може, з нею ще в чьомусь серці поселиться любов до слів: «допіру», «п'ятякко» чи «кияхи».*

Текстові цього диктанту бракує логічного завершення. Мабуть, через недогляд, або невдале скорочення немає логічного зв'язку між першим реченням і двома наступними в абзаці: ***Ще треба плакати, коли можеться. За все те, що ніколи не мало з нами статися. За те, що ми не тільки знаємо, як пишеться*** [правильно – як треба писати] *«далекобійний дрон» або «балістична ракета», а й розрізняємо їх на слух.* Повторені слова *за все те, за те* не пов'язані зі змістом попереднього речення.

Так само непереконливий зміст передостанньої фрази про *росіян* та зміст останньої фрази: *Росіяни хочуть, щоб ми стали схожими на них: скніли у вічній гризоті. А ми будемо жити цікаво – всупереч історії і заради тих, хто після нас говоритиме нашою мовою.*

Ці часткові зауваження не знижують загальної оцінки емоційного тексту радіодиктанту, у якому актуалізовано глибокі сенси й важливі правописні моменти.

Мова письменників завжди виконувала головну роль у становленні, шліфуванні, еволюції норм української літературної мови як культурно-національної цінності. Письменники найтонше відчують багатогранне життя українського слова, роль

якого у важкі часи війни, як і роль фольклору, особливо вагома. Нашу стійкість у час загарбницької війни Росії тримають не тільки Збройні сили України, а й дух *народу*, цієї, за словами Івана Франка, «многодушної істоти». Радіодиктант національної єдності об'єднує письменників, акторів, журналістів, учителів, науковців, щоб дух української мови зміцнював нашу державу.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

Андрухович 2021 – Опублікували текст радіодиктанту національної єдності «Слідом за пам'яттю» Юрія Андруховича. <https://stv.detector.media/radio/read/6951/2021-11-11-opublikuvaly-tekst-radiodyktantu-natsionalnoi-iednosti-slidom-za-pamyattyu-yuriya-andrukhovycha/>

Забужко 2024 – «Магія голосу», Оксана Забужко: оприлюднили текст Радіодиктанту 2024 – читати та звіяти з оригіналом. <https://suspilne.media/culture/867271-magia-golosu-oksana-zabuzko-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2024-citati-ta-zvirati-z-originalom/>

Калитко 2023 – Катерина Калитко, «Дороги України»: текст Радіодиктанту 2023 – читати та звіяти з оригіналом. <https://suspilne.media/culture/605241-dorogi-ukraini-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2023-citati-ta-zvirati-z-originalom/>

Кузнецова 2025 – «Треба жити!»: оприлюднили текст Радіодиктанту 2025 – читати та звіяти з оригіналом. <https://suspilne.media/culture/1150810-treba-ziti-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2025-citati-ta-zvirati-z-originalom/>

Малкович 2020 – Прищепя Я. З'явився текст радіодиктанту національної єдності-2020. <https://suspilne.media/78800-zavivsa-tekst-vseukrainskogo-radiodiktantu-nacionalnoi-iednosti-2020/>

Цілик 2022 – Всеукраїнський радіодиктант Національної єдності-2022: оригінальний текст Ірини Цілик «Твій дім». <https://suspilne.media/culture/314438-vseukrainskij-radiodiktant-nacionalnoi-iednosti-2022-opriludneno-tekst/>

LEGEND

Андрухович 2021 – The text of the radio dictation of national unity «Following Memory» by Yuriy Andrukhovych has been published. <https://stv.detector.media/radio/read/6951/2021-11-11-opublikuvaly-tekst-radiodyktantu-natsionalnoi-iednosti-slidom-za-pamyattyu-yuriya-andrukhovycha/> (in Ukr.).

Забужко 2024 – "The Magic of the Voice", Oksana Zabuzhko: the text of Radiodictation 2024 has been published - read and compare with the original. <https://suspilne.media/culture/867271-magia-golosu-oksana-zabuzko-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2024-citati-ta-zvirati-z-originalom/> (in Ukr.).

Калитко 2023 – Kateryna Kalytko, «Roads of Ukraine»: the text of Radiodictation 2023 – read and compare with the original. <https://suspilne.media/culture/605241-dorogi-ukraini-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2023-citati-ta-zvirati-z-originalom/> (in Ukr.).

Кузнєцова 2025 – "We Must Live!": the text of Radiodictation 2025 has been published – read and compare with the original. <https://suspilne.media/culture/1150810-treba-ziti-opriludnili-tekst-radiodiktantu-2025-citati-ta-zvirati-z-originalom/> (in Ukr.).

Малкович 2020 – Pryshchepa Ya. The text of the radio dictation of national unity-2020 has appeared. <https://suspilne.media/78800-zavivsa-tekst-vseukrainskogo-radiodiktantu-nacionalnoi-ednosti-2020/> (in Ukr.).

Цілик 2022 – All-Ukrainian Radio Dictation of National Unity-2022: original text by Iryna Tsilyk «Your Home». <https://suspilne.media/culture/314438-vseukrainskij-radiodiktant-nacionalnoi-ednosti-2022-opriludneno-tekst/> (in Ukr.).

*Стаття надійшла до редакції
01.11.2025*

Прийнято до друку 01.12.2025

Статтю опубліковано 29.12.25

Received 01.11.2025

Accepted for publication

01.12.2025

Published on 29.12.25

Svitlana Yermolenko

DICTION ON THE RADIO OF NATIONAL UNITY: LITERARY STANDARD AND SOCIAL PRESTIGE OF THE WORD OF THE AUTHOR

The article is devoted to the analysis of special texts written by modern Ukrainian writers (Ivan Malkovych, Yuriy Andrukhovych, Iryna Tsilyk, Kateryna Kalytko, Oksana Zabuzhko, Yevheniia Kuznetsova) for the radio dictation of national unity (2020–2025). The semantics of the keywords – *home, road, life, memory, park* – as markers of the time slice of literary language, which reflects the moods and thoughts of people during the war, is considered.

The important informational and sensory role of the spoken word (voice) and the written word, which we remember when reading books, as well as when writing down what we hear, is emphasized. The emphasis is on examples of writing words, the use of punctuation marks, which require the development of literate writing skills. Numerous examples of writing words together, separately, with a hyphen, as well as original examples of using colons and dashes in radio dictation texts will be helpful for Ukrainian language teachers and journalists. Emotional radio dictation texts, filled with evaluative vocabulary, interspersed with local names, and deictic words, broaden the worldview of Ukrainians and contribute to the realization that the Ukrainian language is the language of national unity.

Key words: national identity, author's text of radio dictation, emotional-expressive style, spelling norm, lexical, grammatical norm, punctuation, variation of punctuation marks.